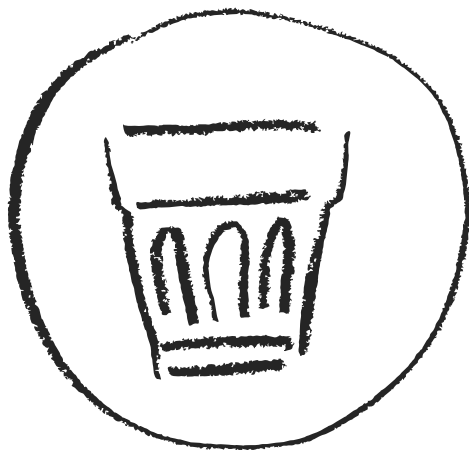

**Pe uscat sau
cu paharul plin**

Pe uscat sau cu paharul plin

Călătoriile unui băutor

Traducere din engleză de
Louis Ulrich

LAWRENCE OSBORNE

 Narator

The original title of this book is:
THE WET AND THE DRY: A Drinker's Journey, by Lawrence Osborne.

Copyright © 2013 by Lawrence Osborne
This translation was published by arrangements with Crown Publishers, an imprint of the Crown Publishing Group, division of Random House LLC.

© Publica, 2015, pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OSBORNE, LAWRENCE

Pe uscat sau cu paharul plin : călătoriile unui băutor / Lawrence Osborne ; trad.:

Louis Ulrich. - București : Publica, 2015

ISBN 978-606-722-029-2

I. Ulrich, Louis (trad.)

821.111-31=135.1

NARATOR este o marcă înregistrată a editurii PUBLICA

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Bogdan Ungureanu

DESIGN: Alexe Popescu

REDACTOR: George Chiriță

CORECTURĂ: Silvia Dumitrache, Elena Bițu

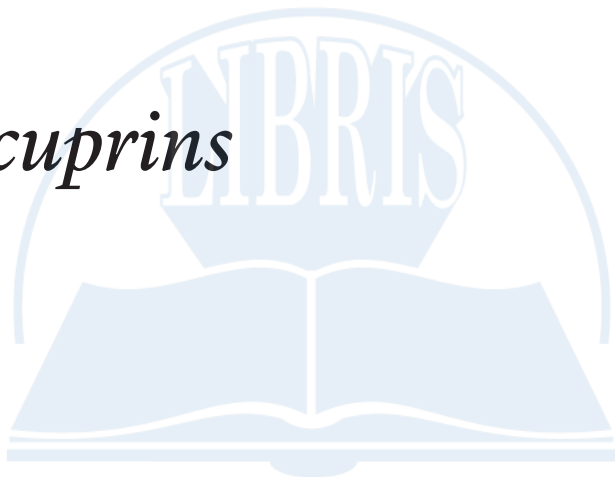
DTP: Răzvan Nasea

Trăiește discret

Epicurus

cuprins

<i>unu</i>	GIN TONIC	9
<i>doi</i>	UN PAHAR DE ARAK LA BEIRUT	21
<i>trei</i>	SPAIMĂ ȘI SCÂRBĂ ÎN BEKAA	33
<i>patru</i>	PRÂNZ CU WALID JUMBLATT	45
<i>cinci</i>	ALLY PALLY	55
<i>șase</i>	ANGLIA, ANGLIA TA	67
<i>șapte</i>	LUMINA PURĂ A MIEZULUI DE VARĂ	79
<i>opt</i>	ANUL NOU ÎN MUSCAT	87
<i>nouă</i>	„APIȚA”	109
<i>zece</i>	DULCELE MEU ISLAMABAD	119
<i>unsprezece</i>	BARURI ÎN VIAȚA UNUI OM	143
<i>doisprezece</i>	BÂND CEVA ÎNTR-UN RĂZBOI CIVIL	157

treisprezece USQUEBAUGH 181

paisprezece EST ÎN VEST 197

cincisprezece CREPUSCUL LA WINDSOR HOTEL 221

unu

GIN TONIC

În vara aceea, la Milano, când, pe străzile și în piețele pustii din jurul hotelului meu, temperatura ajungea în fiecare zi la aproape 35 de grade, mă forțam să încetez a mai visa la fiordurile Norvegiei și la hotelurile de gheață de la Cercul Polar și, scrâșnind din dinți, mă duceam, în schimb, la salonul unde oaspeților hotelului Town House Galleria li se pregătea gin tonic pe o măsuță cu roțile dotată cu gălețușe de gheață, felii de lămâie și bețișoare de amestecat din sticlă. Îmi plăcea să mă duc la o oră la care știam că locul avea să fie gol, iar barul acesta mobil ar fi fost numai și numai al meu. Cu ferestrele înalte doar puțin întredeschise, cu perdelele de voal fluturând și florile ofilindu-se pe mesele din restaurant. Căruciorul cu băuturi conținea flacoane de cristal cu coniac anonim, un bol de măslin marinate, bitteruri Angostura și sticle de Fernet. Era ca și cum ai fi fost într-un spital de lux, în care, pentru că plăteai atât de mult, aveai dreptul să bei, în spatele ușilor închise, până mureai. O ții înainte, pentru că ești o ființă umană și băutura e bună.

Revistele de modă zăceau neatinsse pe măsuța de cafea și în restaurantul de alături puteam să-i aud pe bogătașii ruși cum spărgeau clești de homari cu instrumente din argint și făceau comentarii stupide despre vinurile pe care

Narator

9

Pe uscat sau cu paharul plin

singurul hotel de șapte stele din Europa le oferă oaspeților săi. Puteam să-i aud cum ziceau „Sassicaia“, după care pocneau lista de vinuri și izbucneau în râs. O sticlă costa 600 de euro. Chelnerul m-a întrebat cum doream să fie ginul meu tonic. I-am spus că îl vreau trei părți apă tonică și o parte gin, Gordon's, cu trei cuburi de gheață și puțină coajă de lămâie verde. Marca apei tonice nu contează. Băutura vine pe muzica difuză a cuburilor de gheață și cu un parfum care îți gădilă nasul precum mirosul de iarbă încălzită. Relaxarea se întoarce. Este asemenea oțelului rece în formă lichidă.

Mă duceam regulat la bar la ora șase, chiar și atunci când trebuia să țin o prelegere la Teatro Dal Verme. Într-o seară, am fost intervievat de o echipă de televiziune și de un post de radio, iar ginul a avut un gust mai dulce, mai înnebunitor. Mi-am bălmăjit frazele până când fețele celor din jur s-au schimbat și am putut să-i simt cum se întrebau în sinea lor: „Să fie oare unul din ăia?“ Stăteam acolo și pălăvrăgeam despre ultima mea carte, de care nu-mi mai aminteam, iar paharul îmi tremura ușor în mână și cuburile de gheață zornăiau. Gagicilor li se părea amuzant.

— Aveți o afinitate specială pentru Milano?

— N-am mai fost niciodată aici.

— Întotdeauna beți gin tonic la ora cocktailului?

Râsete.

— Face parte din moștenirea mea.

Găseau chestia asta destul de caraghioasă, mai ales că paharul continua să tremure în mâna unui *alcoholico*.

— Este o băutură englezească, am spus. Băutura națională.

Au notat. Cu secole în urmă, „ea“ era cunoscută pe străzile din Londra ca Madame Geneva, un ucigaș de sex feminin.

— Tăiați, a mormăit regizorul.

Eu sfârșesc mereu singur, cu un pahar și puțin abțiguit. Ședeam lângă ferestre cu băutura mea de 40 de euro și admiram Galleria al cărei parter este ocupat de o mulțime de baruri și cafenele. Arhitectul Giuseppe Mengoni, cel care a construit-o, a murit căzând de pe cupola sa de sticlă cu două zile înainte de deschidere, în 1877. Scheletul ei metalic a inspirat Turnul Eiffel. Cafenelele erau luminate, outletul Prada de la parterul hotelului scânteia de cristale și oglinzi. Turiști chinezi roiau în jurul micului mozaic reprezentând un taur, aflat în centrul pavimentului galeriei, făcându-i fotografii. Pe *terrazze* vedeam bărbați în costum, cu pahare de Spritz, Negroni sbagliato și Campari sec. Era o panoramă a băutului colectiv, vesel, în aer liber, cu oameni așezați pe scaune de răchită, cu șervețele, chelneri și clești pentru gheață. Nimeni nu stătea în picioare și nimeni nu cădea. Nimeni nu striga și nimeni nu se dădea în stambă. Stilul italian de băut este, după cum știm cu toții, organizat pe aceste principii. Bărbații stau așezați față în față cu femeile și vorbesc cu ele la un nivel al decibelilor direct proporțional cu interesul sexual. Galleria a fost concepută inițial ca un prototip a ceea ce am numi astăzi un mall, dar era, în același timp, și un spațiu acoperit și protejat în care să mănânci și să bei. Protocoalele *aperitivo* și *digestivo* se armonizau perfect cu spațiile sale fără ecou și cu frescele sale alegorice.

„Alte țări beau ca să se îmbete“, scria cândva Roland Barthes, „și acest fapt este acceptat de toată lumea; în Franța, beția este o consecință, niciodată o intenție. O băutură este considerată manifestarea unei plăceri, și nu cauza necesară a unui efect căutat: vinul nu este doar o băutură magică, el înseamnă și acțiunea de a bea în tihnă.“ Același lucru se poate spune despre italieni.

Îmi sorbeam ginul cu apă și, așa cum se întâmplă întotdeauna când „intru“ în această băutură (mă gândesc la băuturi ca la niște elemente în care intri, așa cum intri în apă sau într-un loc anume), mintea mi s-a întors înapoi în trecut, în Anglia copilăriei mele, pe care o pierdusem și care, fără îndoială, nu mai exista. De ce însă a făcut-o era o enigmă totală. Dar, după cum abstenenții le reamintesc cu atâta insistență aceloră dintre noi pentru care băutura este cea care ne ține în viață, mintea însăși este un corp chimic. Suntem sortiți s-o controlăm.

Narator

12

Lawrence Osborne

Mulți dintre clienții hotelului erau arabi bogați și îi vedeam, uneori, umblând prin restaurant, cu copiii și cu nevestele lor cu fețele acoperite, căutând o masă. Se opreau la balcon și priveau în jos la magazinul Gucci, iar apoi la terasele cafenelelor. Expresia lor părea *aproape* disprețuitoare. Magnații arabi din Golf sunt cei care reprezintă, într-o mare măsură, puntea dintre Europa și Orientul Mijlociu, dar aveam sentimentul că, atunci când se uitau la mesele încărcate de băuturi alcoolice multicolore, erau nedumeriți, rezervați. Nici măcar în Dubai, de unde ar fi putut să provină mulți dintre ei, oamenii nu ar consuma fățiș astfel de lucruri în public, în astfel de spații impunătoare definite de astfel de mulțimi mari. Caracterul public și lejeritatea, cred, erau cele care îi făceau să strâmbă din nas o clipă și să treacă mai departe, retrăgându-se la masa familiei, încărcată cu sticle de apă minerală de la gheață. Dar nu fac decât să presupun.

Când îi vedem pe acești musulmani bogați împreună cu familiile lor în restaurantele noastre de lux, ne spunem, cel mai probabil: „Au bani, dar nu sunt liberi. Uită-te la femeile lor. Uită-te la sticlele de apă minerală rece de pe masa lor. Nu pot să bea“.

Nu este clar ce ne deranjează mai mult, ascunderea fețelor femeilor sub *hijab* (eleganța corpului sugerată doar de unghiile perfect vopsite sau de o gleznă frumoasă) ori băuturile răcoritoare care înlocuiesc maiestuoasele sticle de vin, apa care înlocuiește în mod deplorabil un Brunello bun. Credem că interdicțiile care reglementează aceste două lucruri, femeile și alcoolul, sunt legate între ele. S-ar putea ca moleculele de alcool care curg în mod constant prin sistemul nostru sangvin, zi de zi, noapte de noapte, efectul lor fiind abia remarcat în cea mai mare parte a timpului, să fie cele care îl fac pe occidental să se simtă liber, nestingherit și magnific de insolent. El este, în ochii musulmanului, într-o stare de ebrietate continuă, dar neobservabilă, însă, pentru sine însuși, el este ceva ce stăpânește spațiul și folosește cu înțelepciune timpul. Suntem băutori de la sfârșitul copilăriei până la moarte, aproape niciodată abstenenți mai mult de o săptămână, cât ne trebuie ca să scăpăm de ultimele urme de alcool din sânge.

O libertate neobișnuită. Milionarul acela din Abu Dhabi nu și-ar putea imagina vreodată, nici în cele mai urâte coșmaruri sociale ale sale, o sâmbătă în Bradford. Duceți-l în Dagenham într-o seară de weekend, pe la ora unsprezece, și n-ar ști pe ce planetă se află. Când sunt la Londra, iau uneori autobuzul de noapte din London Fields către Old Street, o experiență imediat recognoscibilă din imaginile pentru Gin Lane*. Atunci când se uită în jos, la Galleria, el n-o să vadă fete leșinate zăcând în propria lor

* Beer Street și Gin Lane sunt două gravuri create în 1751 de către artistul englez William Hogarth în sprijinul a ceea ce avea să devină Gin Act (Legea ginului). Gândite pentru a fi vizualizate una lângă cealaltă, ele prezintă nenorocirile consumului de gin în contrast cu meritele băutului de bere. Gin Lane prezintă scene șocante de infanticid, foamete, nebunie, decădere și sinucidere, în timp ce Beer Street descrie hărnicie, sănătate, bonomie și comerț înfloritor (n.t.).

vomă, dar nici n-o să considere cocktailurile la asfințit drept libertate. Ar fi derutat de motivele pentru care noi credem că o fac.

În urmă cu câțiva ani, călătoream cu autobuzul prin insula Java, din care o mare parte este „pe sec“. Cum mă tot mutam dintr-un oraș în altul, într-un nesfârșit proces de împachetări și despachetări, culcări și treziri, am început să mă simt obosit și agitat sau, mai degrabă, nivelul alcoolului din sânge începuse să scadă și am început să mă simt mai ușor, mai lucid, mai copleșit de anxietate.

Epuizat, m-am oprit pentru o noapte în orașul religios Solo, cunoscut și sub numele de Surakarta. Solo este locul de unde proveneau atacatorii sinucigași cu bombă din Bali, locul de unde înverșunatele școli religioase propovăduiesc jihadul împotriva sectorului turistic din Indonezia. Grupul Jemaah Islamiyah, afiliat rețelei Al-Qaeda, a bombardat hotelul JW Marriott din Jakarta de două ori – prima dată în 2003, apoi pe 17 iulie 2009. Hotelul JW din Jakarta este celebru pentru barul său luxos, monden. Nouăsprezece morți. În 2002, același grup a detonat două bombe la Paddy's Pub și Sari Club în Kuta, Bali, ucigând 202 oameni. În 2005, au repetat isprava într-o zonă de restaurante din Kuta și la câteva *warunguri* (mici restaurante în aer liber care deseori servesc bere) de pe o plajă a orașului frecventată de occidentali, numită Jimbaran. Douăzeci de oameni au fost uciși, mulți de către șrapnelele și bilele de rulmenți amestecate în explozibili. Făptașii, executați ulterior, au numit asta „justiție“.

Stăteam la un mic hotel și, pe înserat, am ieșit în stradă. Atmosfera era deja ciudată.

Studenti îmbrăcați în alb umblau printr-un oraș „sec“ de 600 000 de locuitori, în timp ce din moschei răsunau predici prin megafoanele grele. Vorbeam puțină

bahasa', așa că am putut să înțeleg cuvântul „impur“ în aceste torente de pasiune verbală și am început să mă întreb dacă eu eram cel impur. Impur pentru o serie de motive incontestabile ce nu puteau fi schimbate. M-am dus la un colț de stradă și am întrebat un grup de studenți dacă exista vreun restaurant la care aș putea să merg și care, eventual, ar putea să servească bere.

Nu am acordat nicio atenție imaginilor lui Osama bin Laden și nici privirilor scrutătoare și reci ale băieților în alb. Am pus întrebarea în mod direct, dar inocent. Imediat ce am rostit-o, mi-am dat seama de gafă, un *faux pas* potențial fatal. Era, desigur, prea târziu să mai dau înapoi sau chiar să fug. Așa că trebuia să înfrunt mica furtună care era de așteptat să se abată asupra mea. Băieții însă m-au surprins. Nu au fost nicidecum înfuriați de întrebare, nici măcar deranjați. În schimb, au făcut ceva surprinzător. M-au invitat la o cafea să bem o cafea și să „discutăm“ problema. S-ar putea să fie capabili să mă facă să înțeleg de ce – la o cercetare mai atentă – întrebarea mea era, dacă nu absurdă (dată fiind impuritatea mea), atunci cel puțin inutilă.

Nu vedeam oare, au spus ei odată ce ne-am aflat în cafea, dezastrele pe care alcoolul le-a adus asupra lumii occidentale? Era o molimă, o maladie a sufletului. Motivele pentru care erau de acord cu interzicerea alcoolului de către Coran nu erau, însă, pur și simplu rigide sau învățate mecanic; am descoperit că erau destul de inteligent analizate. Lucrul teribil legat de băutura, spuneau ei cu gravitate, fiind de acord unul cu celălalt, era că te scoate din starea normală de conștiință. Falsifica, prin

* Limba oficială a Republicii Indonezia. Majoritatea indonezienilor vorbesc, de asemenea, una dintre cele 700 de limbi indigene. Este a noua dintre cele mai vorbite limbi ale lumii, cu 145 de milioane de vorbitori (n.t.).

urmare, orice relație umană, orice moment de conștiință. Și falsifica și relația omului cu Dumnezeu. Într-o zi, afirmau ei, guvernul va închide toate barurile și capitala va fi din nou frumoasă. Va fi purificată. „Dar totuși“, am sugerat eu, „v-ați dori să vă duceți acolo înainte de a fi purificată? Ar fi ceva normal.“

Băieții aceștia mlădioși în hainele lor albe s-au sucit pe călcâie și, dintr-odată, cu toții ne uitam rușinați în pământ, unde un gândac de apă mergea legănat printre mucurile de țigări și dopurile de la sticle. Cine ar putea să vorbească despre dorințe într-o cafenea inundată în lumina neoanelor, ascultând megafoanele moscheilor?

Conversația noastră s-a încheiat chiar acolo, în punctul critic, dar mi-am amintit clar de ea în vreme ce beam în seara aceea, la Milano, și mă uitam la familiile arabe cu sticlele lor de Perrier. Eu eram „îmbibat“, în timp ce ei erau „pe uscat“, și cu băieții ăia fusese la fel. Îmi aminteam mai ales sintagma aceea „o maladie a sufletului“ și, cu cât mă gândeam mai mult la ea, cu atât eram mai puțin capabil să nu fiu de acord cu ea, dar nici nu puteam să fiu de acord.

Cele două stări de „îmbibare“ și abțință: pendulăm între ele. Probabil orice băutor visează la propria-i prohibiție și orice abstinent, musulman sau creștin, visează să bea ceva, cândva. Nu poți să știi. În mod sigur, toate lucrurile sunt dialectice, mă gândeam în timp ce mergeam prin Solo, sperând, cumva pervers, că aș putea da, în cele din urmă, peste cel mai încântător fenomen, un musulman alcoolic. (Am o slăbiciune nu doar pentru musulmani alcoolici, ci și pentru ideea în sine. Un musulman alcoolic îmi dă speranța că rasa umană poate fi salvată.)

Am trecut printr-o piață de noapte unde se tăiau tot felul de animale, pe lângă cafenele în care bărbații stăteau fără femei, așezați la mese cu băuturi răcoritoare și doze de ceai numit Tea Pot. Bărbații erau de o prețiozitate ieșită

din comun, respingătoare. Cu o mână amestecau în paharele cu suc de litchi, iar cu cealaltă mâncau din farfurii ovale de plastic, cu ochii ațintiți la străinul impur. Devii foarte repede paranoic.

Nemusulmanul printre musulmani este plasat într-o stare de spirit unică. Există ceva pur legat de ea, ceva dezirabil, dar care, în același timp, te irită. Să fi fost oare – în acel moment, în Solo – înțelegerea faptului că toți cei de acolo erau treji și că așa va fi mereu?

Mă tot gândeam, 600 000 de oameni și nici măcar un bar. Mi se părea ca o rețetă pentru nebunie. Acesta era locul în care Abu Bakar Bashir* își conducea internatul (*pesantren*) Al-Mukmin**, un templu spiritual al celor trei bărbați executați pentru atentatele cu bombă din Bali în 2008. Era buricul organizației Jemaah Islamiyah, rețeaua teroristă islamică a Indoneziei. Unul dintre acei bărbați, Imam Sumadra, a dat un interviu la CNN chiar înainte de a fi executat prin împușcare, în timpul căruia a explicat într-o engleză stricată că învățase să fabrice bombe de pe internet și că era corect să masacreze băutori în baruri din cauza morților provocate de „comandantul Bush“. Un altul, Amrozi, spunea în același interviu că imaginile trupurilor carbonizate nu i-au produs niciun fel de emoție. Erau „kafiri, nemusulmani“, afirma el. Solo era orașul său și bănuiesc că trebuie să fi cunoscut bine străzile acestea.

* Cleric musulman indonezian (n. 1938) despre care Serviciile Secrete și Națiunile Unite afirmă că este părintele ideologic al Jemaah Islamiyah și că are legături cu Al-Qaeda, deși nu au fost aduse dovezi în acest sens. În august 2014, i-a jurat public credință lui Abu Bakr al-Baghdadi, conducătorul Statului Islamic din Irak și Levant (SIIIL), și restabilirii de către acesta a califatului (n.t.).

** Școală-internat islamică fondată în 1972 de către Abu Bakar Bashir și Abdulah Sungkar, în Ngruki, o suburbie a orașului Surakarta. Unii dintre aderenții săi au fost implicați într-o serie de atacuri teroriste islamice sunnite. Descrisă ca o „universitate de elită“ a recruților Jemaah Islamiyah, găzduiește în prezent peste 2 000 de studenți (n.t.).

Neliniștea pe care o simțeam în timp ce mă afundam tot mai departe în piețele de noapte însemna, totodată, și disconfortul creat de faptul că eram „pe uscat” de zile întregi, și mi-am adus aminte de asta când stăteam la Town House, în Milano, bând gin tonic și alte chestii și ascultând mulțimile de la mesele de jos, zgomotul frumos al băutorilor adunați sub un singur acoperiș. Doar atunci când ești înconjurat de abstenenți îți dai seama cât ești de îndatorat reacțiilor chimice ale alcoolului.

Chelnerul a venit și m-a întrebat a nu știu câta oară cum voiam ginul tonic (mă hotărâsem să valsez cu Madame Geneva) și m-am cufundat în acea muzică difuză a cuburilor de gheață și acel parfum de iarbă încălzită în timp ce el îmi amesteca băutura. Patruzeci de euro pentru un gin tonic: părea cam exagerat și, în fond, există vreun gin tonic *bun* care să fie cu 30 de euro mai bun decât unul prost? Am învățat gheața și am înclinat paharul pentru a vedea emulsia uleioasă pe suprafața lichidului. Prin urmare, cu mult mai bun decât un Bellini sau un redutabil *sgroppino*, acel amestec venețian de sorbet și vodcă pe care toate barurile din Milano păreau să-l aibă în vara aceea. Nobilul „gt” este cu adevărat un *cocktail di meditazione*. Un produs al Indiei și al Rajului*, al Imperiului Britanic și al căldurii tropicale și bolilor sale (chinina din apa tonică era folosită pentru tratarea malariei), această

* Gin tonic. În original, în textul în lb. engleză, „g and t” (prescurtare de la gin and tonic) (n.t.).

** British Raj (*rāj* – „domnie” în limba hindi) a fost unul dintre termenii folosiți pentru a desemna subcontinentul indian în perioada 1858–1947 în care Imperiul Britanic a stăpânit regiunea. Aceasta includea provinciile administrate direct de autoritățile coloniale britanice (așa-numita „Indie Britanică”), dar și o serie de principate guvernate de principii locali, care recunoșteau autoritatea puterii suzerane a Coroanei Britanice (n.t.).

băutură simplă este singura pe care pot să o consum repede, singura în care gheața nu deranjează și nu atenuază.

Eram de-acum atât de sedat, încât realmente nu mă mai puteam ridica și contemplan – chiar dacă de la distanță – posibilitatea unei seri petrecute integral așezat pe scaun. Matroana arabă mi-a aruncat o privire și am putut să înțeleg ce gândea. Spre surpriza mea însă, și-a ridicat brusc paharul de apă și a zâmbit. Părea să știe că nu eram încă terminat, sau nu terminat de tot, pentru că cineva nu poate fi vreodată terminat complet. Se bea de la naștere până la moarte, necugetat. Am ridicat, așadar, paharul meu cu gin tonic și am spus „Inshallah“. Blasfemie, fără îndoială, dar soțul ei n-a auzit.

Narator

doi

UN PAHAR DE ARAK LA BEIRUT

La Le Bristol, imediat ce sunt singur și luminile s-au aprins, comand o vodcă martini agitată și răcită, cu o măslină din conservă străpunsă cu o scobitoare – fiind agitată, în manieră Bond, băutura este, de fapt, mai puțin alcoolică, pentru că în amestec intră mai multă gheață. La ora șase și zece minute, sunt absolut singur la barul hotelului, drojdia internațională încă nu a luat cu asalt scaunele sale. Este *l'heure du cocktail* și sunt mulțumit. Pe bulevardele Marie Curie și Al Hussein din apropiere, păsările fac încă multă gălăgie și, deocamdată, nu sunt nici curve care să se fâțâie pe covoare. Am băut toată după-amiaza în cameră, dar un pui de somn și o baie rece au calmat efectele exterioare și mâna nu-mi tremură deloc. Sunt singur, mă gândesc la mine, pe micul meu lac de vodcă ușor gelatinoasă. Sunt singur și nimeni nu mă poate atinge. Sunt *haraam*.*

Îmi place Bristolul, care se află foarte aproape de cimitirul druz din Beirut; hoinăresc câteodată pe acolo, asta dacă nu m-a agățat nimeni sau dacă nu m-a deprimat vreo

* În limba arabă există două cuvinte, redete adesea în engleză ca *haram* și *haraam*, înrudite din punct de vedere etimologic, dar distincte. Primul se referă la un sanctuar sau la un loc sfânt, al doilea, la ceva ce este păcătos sau interzis (n.a.).

conversație. Druzii beau alcool, așa că nici nu se pune problema lipsei de respect. Îmi place, de asemenea, ora șase și zece minute. Când ating buza primului pahar al serii, la șase și zece, mă simt ca Alexandru cel Mare, care l-a străpuns cu sulița pe insolentul său prieten, Cleitus, în timpul unei petreceri.

Barul din Bristol e pe jumătate ascuns în holul acela zgomotos unde bărbați în costume ciudate mănâncă prăjituri însirocate cu miere cât e ziua de lungă. Este un exercițiu de discreție. Oamenii de afaceri care rămân aici până noaptea târziu o fac cu tact, pentru că nu toți sunt creștini. În Liban, care este încă – în proporție de 40 la sută – creștin, alcoolul este legal și foarte apreciat. Stau la capătul barului și cea de-a doua vodcă martini îmi parvine pe șervețelul ei de hârtie, cu măslina clătînându-se pe marginea paharului. Sărată ca apa de mare rece de pe fundul unei stridii, băutura te atrage, sinistră, rece și stimulantă pentru nervi, deoarece îți trebuie ceva nerv ca s-o bei. Afară, în stradă, dincolo de ușa rotativă de sticlă, stă un soldat cu o armă automată, privind în gol. Chiar e vremea pentru o băutură distilată. Berea și vinul sunt pentru prieteni, dar băuturile distilate sunt pentru băutorul singular. Stau aici, cu ochii pe ceas, și, la rândul lui, barmanul stă cu ochii pe mine și pare că amândoi așteptăm să se întâmple ceva.

La asfințit, primii dependenți apar de aiurea în hol: un număr tot mai mare de cravate prost înnodate și pantofi italienești conștienți de propria lor valoare trec pe sub candelabre, îndreptându-se spre bar.

* Membrii unei secte șiiite care datează din secolul al XI-lea. Religia druză a apărut în Egipt și a primit acest nume de la Muhammad Ibn Ismail al-Darazi, fondatorul său care și-a răspândit învățătura în ținuturile muntoase din Siria și Liban (n.t.).

Apare imediat acea animație a barului care se trezește la viață în timp ce afară lumina dispare. Ușoare amețeli preiau controlul. Mă uit la sticlele de Gordon's, Black Label, Santori și Royal Stag, mărci tot mai răspândite în Orient, apoi la cleștii ce lâncezesc într-o găleată pentru gheață, la scrumierele Picard și la cravata neagră cu desene geometrice a barmanului. Cât de universală a devenit structura barului. Este ca o biserică ale cărei avanposturi sunt guvernate de câteva principii de bază. Scaunele, oglinda, paharele atârând deasupra, cu gura în jos, suporturile de carton de bere și tapetele alese parcă de la furnizori ai antreprenorilor de pompe funebre. Altarele astea au apărut peste tot, aducând o fericire bolnavă până și în orașele pierdute din Papua și, peste tot pe unde ele există, cultul beției își face reclamă cu tonomatele și ecranele pline de meciuri de fotbal din țări îndepărtate și prin alimentele de lux, îmbuteliate, derivate toate de la alchimiștii și chimiștii arabi care, acum 800 de ani, ne-au dat *al-kohl* – un sublimat al stibnitului mineral având ca scop formarea sulfidului de antimoniu, o pulbere fină folosită apoi ca antiseptic și ca dermatograf. Să fi fost oare finețea pudrei de kohl cea care a sugerat finețea alcoolului distilat, așa cum pretind unii lexicografi? Sau a fost modul în care „spiritul“ stibnitului a fost sublimat în acea pudră? Oricum ar fi, petrecem mult timp prin bârlogurile astea, uitând ce suntem. Îmi aprind o țigară și mă întreb dacă este încă permis – chiar și aici în Beirut – și apoi mă dizolv ca o picătură de ploaie chiar în vodca martini. Vodca și fumul merg bine împreună, par să fi fost extrase din aceeași esență.

Arabii care beau lângă mine mi-au pus întrebările obișnuite la care este supus, de obicei, călătorul solitar. Le răspund că mi-am luat liber câteva luni ca să călătoresc și să colind, bând de la un capăt la altul al lumii islamice,

pentru a vedea dacă pot să mă „usuc“, să mă vindec de un episod de exces de alcool. Este o criză personală, o curiozitate privată. S-ar putea să dureze câțiva ani.

— *Très bien*, dau ei din cap cu un fel de dezgust resemnat.

Dar care e semnificația acestui lucru?

Spun că sunt curios să văd cum trăiesc nebăutorii. Poate că au ceva să mă învețe.

— *Vous êtes donc un alcoolique?*

— *En quelque sorte*, spun. E felul meu de a fi.

Bine, spun ei, poți să bei în cele mai multe dintre țările islamice. Nu în Arabia Saudită, desigur. Însă contextul psihologic o să fie foarte diferit. Spun că exact acest context este cel care mă interesează. Pentru cineva care și-a petrecut întreaga sa viață scufundat în alcool, schimbarea de context va fi clarificatoare.

— Clarificatoare?, întreabă ei.

Subiectul este abandonat în mod tacit. E greu de spus dacă sunt suniți^{*}, maroniți^{**} sau druzi, ba s-ar putea să fie chiar șiiți^{***}. Ei cred că sunt un nebun și un escroc, sau doar

* Membrii celei mai vaste dintre cele două diviziuni majore ale islamului, cuprinzând circa 90 la sută dintre musulmanii din lume. Suniții privesc această diviziune drept ramura tradiționalistă principală a islamului, distingându-se de ramura minoritară, șiiți. Suniții îi recunosc pe primii patru califi omeiazi ca fiind succesorii de drept ai lui Mahomed. Ortodoxia sunită a permis încorporarea diferitelor obiceiuri, care s-au impus istoric, dar care nu au avut rădăcini în Coran (n.t.).

** Cea mai mare comunitate creștină din Orientul Mijlociu, unită cu Biserica Romano-Catolică. Numele de maronit provine de la Sfântul Maron, care a trăit la Brad, în Siria, unde s-a format prima comunitate maronită în secolul al V-lea. După cucerirea Libanului de către arabi, maroniții au fost capabili să-și mențină un statut independent în Muntele Liban și în zonele de coastă. Cei mai mulți maroniți trăiesc în Liban, dar există maroniți în Siria, Cipru și Liban (n.t.).

*** Membrii uneia dintre ramurile islamului care a apărut în urma primei divizări din sânul religiei islamice pe motive de conducere. Șiiți l-au sprijinit pe Ali, ginerele lui Mahomed, ca moștenitor al profetului, în timp ce majoritatea musulmanilor l-au respins. Șiiia a devenit o mișcare religioasă considerată, în general, mai conservatoare

un alcoolic, și au dreptate. Și, totuși, e ceva legat de vodcă, mă gândesc în timp ce ei continuă să vorbească de-ale lor; este ceva legat de vodcă ce mă face indiferent și suprem.

Cobor pe strada Roma când este liniștită, trec de Michel Chiha și continui spre marea care se poate simți ca o întindere strălucitoare dincolo de zidurile caselor cu copacii lor ofiliți și balcoanele pline de plante. Omar Daouk, pe urmă o scurtătură prin Dabbous. Ghemul de străzi din spatele hotelului Radisson la care mă duc pentru un suc proaspăt de pepene verde și o pipă când băutura m-a scos din circuit și am nevoie de o pauză. Mai există un hotel aici, în Ain el Mraisseh, la care stau uneori, mucedul Bay View, unde dimineața poți mânca ouă fierte tari și *labneh*^{*} în timp ce privești marea.

În ciuda prezenței Hard Rock Café și a clubului de noapte de la parterul hotelului Bay View, bine cunoscute prinților saudiți, această parte a Cornichei nu mi se pare deloc insuportabilă. Vin la La Plage, unde, în restaurantele interioare de la etaj, se țin adeseori nunți vesele, fetele dansând învăluite în fum, și cobor treptele exterioare spre mesele risipite pe digul de ciment. Aici valurile se sparg de piloni și poți vedea luminile piezișe ale orașului răspândindu-se departe în întuneric. Grupuri de câte patru persoane cu pipele lor *shish*^{**}, nuntașii extenuați care-și revin cu un fum terapeutic; doar o bere Almaza, mare și rece, ar merge în situația asta, băută cu o farfurie măslină amare

decât celelalte școli de gândire din cadrul islamului sunit. Șiiții sunt majoritari în Iran și Irak; există mari comunități de șiiți și în Yemen, Siria, Liban, Africa de Est, Pakistan și nordul Indiei (n.t.).

* O brânză moale obținută din iaurt servită, de obicei, în Orientul Mijlociu. Cunoscută și sub denumirea de laban (n.t.).

** Narghilea. Acolo unde apare, am păstrat cuvântul în forma originală preferată de autor – *shish*, fără traducerea în limba română (n.t.).

verzi și o porție de *moutabal*. Almaza este pentru acele zile în care s-a acumulat prea multă vodcă. Ea este degresantul meu, cea care îmi răcorește cerul gurii.

Îmi dau seama că merg cu greu spre acasă, clătînându-mă puțin în timp ce urc colinele orașului. Ruine rămase de la războaie, case ce se cască larg spre cer și care, în starea mea alterată, mi se par asemenea unor obstacole în calea înțelegerii unui oraș care este și așa năucitor. Ajung în vârful străzii Roma și îi aud pe muezini răsunând peste *quartiers*. La un colț cu un magazin de lenjerie, mă prind de încheietura mâinii și mă opresc. Iar trebuie să trec printr-un baraj de soldați sceptici în această stare, destabilizat și rătăcind cu privirea pierdută? Contrar aparențelor, Beirutul nu este un oraș pentru cei cărora le place mersul pe jos. Când este pedestru, băutorul este în dezavantaj. Mă cațăr pe lângă cimitirul druz și un soldat mă oprește și mă întreabă într-o engleză stricată dacă nu vreau să mă așez și să fac o pauză. Este, dacă mă gândesc bine, o idee bună. Mă așez pe o bornă, aud rândunelele ciripind prin cedrii bătrâni de pe marginea drumului, îmi dau seama că am băut ore întregi și, totuși, nu-mi aduc aminte de asta. Este timp negativ.

Alcoolul este menționat în Coran doar de trei ori și folosirea sa, deși este dezaprobată, nu este întotdeauna explicat interzisă. În cartea sfântă, ostilitatea față de vin, chiar dacă e serioasă, nu pare deosebit de feroce. Mai degrabă beția decât alcoolul ca atare este cea care provoacă mânia profetului. Prima menționare a vinului în cronologia tradițională a Coranului, chiar în prima *surah*** – cunoscută

* O salată de vinete cu iaurt și usturoi răspândită în multe țări arabe. Asemănătoare, cumva, cu *baba ghanoush* (n.t.).

** Termen care desemnează orice capitol din Coran. Coranul constă din 114 capitole, a căror lungime variază de la câteva cuvinte la câteva pagini, care conțin una

sub numele de „Sura Vacii“ – este aceasta: „Ei te întrebă despre băuturi și jocuri de noroc. Spune: «În amândouă este mare păcat și sunt și unele foloase pentru oameni, dar în amândouă păcatul este mai mare decât folosul»“ (2:219). Apoi o avem pe următoarea: „O, voi cei care credeți! Nu vă apropiați de rugăciune atunci când sunteți beți, ca să știți ce spuneți“ (4 An-Nisa 43). După aceea (în 5 Al-Maida 91 se vorbește mai explicit despre băutura ca fiind lucrarea Diavolului: „O, voi cei ce credeți! Vinul, jocul de noroc, idolii și săgețile pentru precizie sunt numai murdării din lucrătura lui Șeytan. Deci feriți-vă de ele ca să izbândiți“).

Hadith^{***} este altceva. Însă există puține lucruri certe cu privire la originea interdicției stricte a alcoolului de către islam. Prohibițiile pot să vină și să treacă. Puțini își mai amintesc astăzi că, în secolul al XVI-lea, cafeaua a fost interzisă la Mecca și în Egipt fiind considerată un narcotic. Unii sugerează că suprimarea alcoolului s-ar putea să fi apărut odată cu dorința conducătorilor militari ai turcilor selgiucizi^{****} de a menține ordinea în rândul trupelor lor. Nimeni nu știe astăzi, iar începuturile prohibiției nu prea mai contează. Alții au afirmat că este o reacție modernă

sau mai multe revelații ale lui Mahomed. Fiecare *surah* poartă un titlu convențional (de exemplu, Vaca, Păianjenul, Cheagul de sânge) inspirat de imagini conținute în fiecare capitol, dar care nu au neapărată legătură cu sensul sau subiectul lor (n.t.).

* Cel mai probabil, o greșeală a autorului, sura fiind cea cu numărul 90 (n.r.).

** Traducerea surah a fost preluată de pe <http://www.islam.ro/coran.pdf> (n.t.).

*** Tradiții cu privire la cuvintele și faptele profetului Mahomed și ale unor musulmani din comunitatea Profetului, transmise oral și antologate, mai târziu, pentru edificarea credincioșilor. Tradiția *hadith* este venerată de musulmani ca sursă principală a legii islamice și a doctrine morale (n.t.).

**** Populație turcică islamizată care a migrat în secolul al X-lea din Turkestan către Orientul Apropiat și Asia Mică. Selgiucizii cuceresc India, o parte a Persiei, Bagdadul. În 1071 îi înving pe bizantini în bătălia de la Manzikert și vor cuceri treptat Asia Mică (Turcia de azi). În 1077 cuceresc Ierusalimul, formându-se, în final, Marele Imperiu Selgiucid (1037-1194). Marele Imperiu Selgiucid a jucat un rol esențial în prima și a doua cruciadă; s-a destrămat în urma conflictelor tribale permanente (n.t.).